

Способи позначення м'якості приголосних

1

Прочитай правило. У прикладах підкресли букви, якими позначається м'якість приголосних.

М'якість приголосних звуків позначається буквами *і, я, ю, є* та знаком м'якшення (*ь*):

місто, маля, любисток, осіннє, день.

Знак м'якшення (*ь*) вживається:

на позначення м'яких приголосних [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [дз'] у середині слова (перед наступним приголосним) і в кінці слова:

*дядько,
тінь,
гедзь,
хлопець,
лялька.*

на позначення м'яких приголосних у середині слова перед [о]:

*льон,
сьогодні,
тьохкає.*

У словах зі збігом приголосних [с'н'], [с'т'], [с'л'], [с'п'], [н'ц'] м'якість першого з них не позначається:

пісня, співати, гостиннці, щастя.

Але:

*зимоньці, бо зимонька;
Снігуроньці, бо Снігуронька.*

- 2** Прочитай вірш Павла Тичини. Підкресли букви, що позначають м'які приголосні звуки.

Струмок серед гаю, як стрічечка.
 На квітці метелик, мов свічечка.
 Хвилюють, маюють, квітують поля.
 — Добридень тобі, Україно моя!

- 3** Перевір, чи вмієш ти користуватися правилом уживання знака м'якшення. Спиши слова, додаючи, де потрібно, знак м'якшення.

Близ_ко, спіл_ний, лебедон_ка, ател_є,
 зимон_ка, л_отчик, молодец_, прац_овитий,
 навес_ні, с_тіл_ці, гордіс_ть, тін_, д_бн_ка,
 млин_ці.

- 4** Спиши, замінюючи звуковий запис буквеним.

1. Дід Мороз несе гости[н'ц'ї]. Мені теж [с'н'ї]жинку в скри[н'ц'ї] (*Володимир Лучук*).
 2. Тільки дуб стоїть у ли[с'т'ї] і калинонька в нами[с'т'ї] (*Марія Познанська*).
 3. Ла[с'т'ї]вка марніє, не [с'п'ї]ває пі[с'н'ї] (*Марія Удовиченко*).

4. Со[н'ц']я промі[н'ц']і ура[н'ц']і шлють привіт малій Тетя[н'ц']і (*Алла Свашенко*). 5. [с'н']іжна зіронька горить в мене на віко[н'ц']і (*Платон Воронько*). 6. Там соловейко наве[с'н']і [с'п']іває між гілками (*Марія Познанська*). 7. Червонясте, золотисте опадає з кленів ли[с'т']я (*Іванна Блажкевич*).

5

Вивчи вірш Надії Приходько напам'ять. Закрий його аркушем паперу й запиши з пам'яті. Перевір написане. Підкресли знак м'якшення та поясни його вживання.

Тихо осінь ходить гаєм.
Ліс довкола аж горить.
Ясен листя осипає.
Дуб нахмурений стоїть.

6*

Спиши, додаючи, де потрібно, знак м'якшення.
Є в нашого народу цікавий звичай — відзначати масницю. Це давн_ослов'янське с_вято проведів зими-зимон_ки і прославлення весни-веснон_ки. На мас_нім тижні готують вареники в маслі і сметан_ці, схожі до сон_ця млин_ці. Люди веселяться, с_півають_ піс_ні, тан_цюють_ (Із журналу).

Написання букв *е, и* в ненаголошених складах

7 Прочитай правило, допиши приклади.

Визначити, яку букву — *е* чи *и* — слід писати в ненаголошеному складі, можна за допомогою наголосу:

- змінюючи слово за зразком «*один — багато*», «*багато — один*»:

в_сна — *в́есни* — *весна*,

гр_би — *гриб* — *гриби*,

с_ло — *с́ела* — *село*,

з_ма — _____,

кол_со — _____;

- добираючи спільнокореневі слова:

к_слиця — *кíслий* — *кислиця*,

ш_потіти — *ше́піт* — *шепотіти*,

ст_повий — _____,

в_ликий — _____.

Якщо перевірене слово дібрати не можна, користуйтеся орфографічним словником:

виноград, *верблюд*, *лимон*, *ведмідь*.